

DESET LET REVIJE UJMA

Milan Orožen Adamič

Človeštvo se z naravnimi nesrečami nenehno spopada, pa tudi k nam prihajajo leto za letom: enkrat so to potres, poplava, toča, drugič pozeba, suša, zemeljski plaz ali kaj drugega. Pri nas se srečujemo s tako široko paleto naravnih nesreč predvsem zato, ker je Slovenija dežela velike pokrajinske pestrosti na stiku velikih, močno različnih evropskih geografskih enot.

Škoda, ki jo povzročijo naravne nesreče, je iz leta v leto različna, običajno pomeni od 1 do 2 % družbenega proizvoda Slovenije. Ob večjih nesrečah pa je lahko znatno večja: leta 1976 je zaradi potresa v Posočju in drugih naravnih nesreč narasla na več kot 6 % takratnega družbenega proizvoda, leta 1990 pa zaradi izjemno močnega neurja v osrednji Sloveniji na skoraj 20 %.

Ob naravnih nesrečah prihaja morda najbolj neposredno do izraza povezanost, soodvisnost med človekom in naravo, ki je temeljni predmet geografske znanosti. Prav zato geografi, še posebej sodelavci Geografskega inštituta Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, že več desetletij raziskujemo in pojasnjujemo naravne nesreče kot najširši splet vzrokov in učinkov v pokrajini. Temelje takemu pristopu je že leta 1954 postavil največji slovenski geograf Anton Melik, ko je v zaključnih mislih študije o povodnjih okrog Celja zapisal: »da je naš namen, pa tudi naša naloga, da verno opazujemo in skrbno proučimo prirodne katastrofe, ki vplivajo na delovno razmerje med človekom in naravo in puščajo vidne sledove v oblikovanju zemeljske površine, kulturno-gospodarskih ploskev, naselij in drugih tvorb človeške dejavnosti. Kakor so povodnji okrog Celja obrnile nase našo pozornost, je med ostalim naša naloga, da organizirano proučimo tudi druge ujme, ki žal le pre pogosto zadevajo našo slovensko zemljo.«

Leta 1983 je na osnovi resolucije takratnega kongresa jugoslovanskih geografov v Črni Gori Katedra za fizično geografijo Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani organizirala posvetovanje o naravnih nesrečah v Jugoslaviji s pou-

darkom na metodologiji geografskega preučevanja naravnih nesreč. Vsebinsko je bilo povezano s posvetom o naravnih nesrečah v Sloveniji, ki ga je organiziral Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Morda najpomembnejši rezultat posveta je bila zamisel o izdajanju posebne revije o vprašanih varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki jo je podprl Sekretariat za ljudsko obrambo (danes Ministrstvo za obrambo), kar je bilo za takratne razmere gotovo nekaj izjemnega. Zamisel smo uresnili leta 1987, ko je Republiški štab za civilno zaščito (danes Uprava za zaščito in reševanje) izdal le nekaj čez 100 strani debelo revijo, ki smo jo imenovali Ujma, zadnje številke so se že odebelile na več sto strani. Pri pisanju in urejanju Ujme je delež geografov in geografije zelo pomemben. Skupaj z drugimi smo uspeli oblikovati uredniški odbor, multidisciplinarno delovno skupino, ki si prizadeva za kakovostno vsebino revije.

Letos je izšla jubilejna številka Ujme. V desetih letih izhajanja je postala edinstvena publikacija, ki ji v znanosti in Evropi ni enake. Vrsto izvornih idej in raziskav nam priznavajo in zavidajo mnogi tuji strokovnjaki.

Po drugi strani pa za svetom močno zaostajamo pri vključevanju problematike naravnih nesreč na vseh stopnjah izobraževanja. Po svetu se naravne nesreče predmet na vedno večjem številu univerz, in to ne le samo na geografskih oddelkih. Pri nas pa je kaj malo ali nič posluha za vključevanje novih in resnih problemov človeštva v izobraževalni sistem. Še več, delež izobraževalnih vsebin, namenjen geografiji, se krči. Mnogi smo prepričani, da je tu nekaj zelo zelo narobe.

Prav Ujma pa je pomembna za popularizacijo naravnih nesreč in geografije, kar ne nazadnje dokazuje tudi njeno desetletno uspešno poslanstvo. Še posebej smo veseli, da ta jubilej praznujemo prav v desetletju, ki so ga Združeni narodi proglasili za desetletje boja in varstva pred naravnimi nesrečami.